

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Одеської національної
академії харчових технологій
д-р техн. наук, професор

Б.В. Єгоров
" 07 " 09 2012 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ СТУДЕНТІВ**

УЗГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи і
міжнародних зв'язків
д-р техн. наук, професор

Капрельянец Л.В.
" 04 " 09 2012 р.

Відповідальний з науково-дослідної
роботи студентів ОНАХТ
канд. техн. наук, доцент

І.В. Солоницька
" 04 " 09 2012 р.

Одеса

Зміст

1. Назва документа
2. Мета розробки документа
3. Нормативні посилання
4. Терміни та визначення
5. Використані скорочення
6. Загальні положення
7. Мета та основні завдання
8. Форми НДРС
9. Організація та проведення НДРС
  - 9.1. Організація роботи студентських наукових гуртків
  - 9.2. Організація роботи проблемних груп
  - 9.3. Організація предметних олімпіад
  - 9.4. Студентське наукове товариство
  - 9.5. Організація роботи студентських наукових семінарів
  - 9.6. Організаційно-масові заходи з НДРС
- 10 Керівництво та відповідальність
11. Система заохочення студентської наукової роботи
12. Матеріально-технічне забезпечення НДРС

1. Назва документа

Положення про науково-дослідну роботу студентів Одеської національної академії харчових технологій.

2. Мета розробки документа

Підвищення якості освітнього процесу на засадах прищеплювання студентам навичок наукових досліджень стосовно до обраного фаху (напрямку підготовки).

3. Нормативні посилання

- Закон України «Про освіту».
- Закон України «Про вищу освіту».
- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».
- Нормативні документи.

4. Терміни і визначення

Термін	Визначення
Науково-дослідна робота студентів (НДРС)	Одна з найважливіших форм навчального процесу, засіб підвищення якості підготовки і виховання фахівців, що спроможні творчо запроваджувати в практичну діяльність досягнення науково-технічного і культурного прогресу

5. Використані скорочення

Скорочення	Повна назва
ОНАХТ	Одеська національна академія харчових технологій
МОН МСУ України	Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
НДР	Науково-дослідна робота
НДРС	Науково-дослідна робота студента
СНТ	Студентське наукове товариство
РМУ	Рада молодих учених
ПО	Предметні олімпіади
НТР	Науково-технічна рада
НДЦ	Науково-дослідний центр

6. Загальні положення

НДРС є обов'язковою і невід'ємною частиною підготовки кваліфікованих фахівців в академії як нерозривна складова єдиного процесу: навчально-виховного і науково-інноваційного.

7. Мета і основні завдання

Основними цілями системи НДРС у вузі є:

- створення і розвиток умов (правових, економічних, організаційних, ресурсних тощо), що забезпечують можливість для кожного студента реалізувати своє право на творчий розвиток особистості, участь у наукових дослідженнях і науково-технічній творчості – повноцінне, рівне і доступне для кожного у відповідності до його здібностей і потреб.

- забезпечення єдності освітнього наукового та інноваційного процесів з формуванням і розвитком творчих здібностей, покращення професійно-творчої підготовки студентів, удосконалення форм залучення молоді до наукових досліджень, науково-технічної і винахідницької діяльності.

2. Основними завданнями функціонування системи НДРС є:

- залучення студентів до раціоналізаторської роботи і винахідницької творчості;

- створення сприятливих умов для розвитку і функціонування різних форм наукової творчості молоді, які ґрунтуються на вітчизняному і зарубіжному досвіді, результатах наукових і науково-технічних розробок;

- сприяння всебічному розвитку особистості студента, формуванню його об'єктивної самооцінки, набуттю навичок роботи у творчих колективах, залученню до організаторської та інноваційної діяльності;

- розвиток здібностей у використанні наукових знань і вміння швидко адаптуватися при зміні ситуації, готовності до підвищення фаху і перепідготовці;

- надання студентам можливості випробовувати свої сили в розв'язанні актуальних задач у різних напрямках науки и техніки, опублікувати значущі результати досліджень;

- забезпечення ефективного вибору здібної, обдарованої і талановитої молоді для поповнення педагогічних і наукових кадрів вузу.

8. Форма НДРС

Безпосередня участь студентів у науково-дослідних, науково-технічних, проектних та інших роботах, які проводяться вузами, забезпечуються через організаційні форми і заходи системи НДРС, що підрозділяються на:

- науково-дослідну роботу, яка включена в навчальний процес;

- науково-дослідну роботу, що виконується у позанавчальний час (зверх або поза навчальними планами);

- наукові, науково-технічні, організаційно-масові заходи, в т.ч. такі, що носять характер змагань, стимулюють розвиток системи НДРС і залучення студентів до творчості (студентські наукові конференції, семінари, студентські олімпіади, конкурси тощо), разом з тим такі, що визначають результативність та ефективність власної наукової праці студентів (публікації, авторство в наукових звітах, патенти, практичні розробки, нагороди на змагальних заходах і т.п.);

Науково-дослідна робота, що входить у навчальний процес, передбачає виконання навчальних завдань, в т.ч. в період виробничої і навчальної практики, лабораторних робіт, курсових і кваліфікаційних робіт, що мають елементи наукових досліджень або наявний реальний науково-дослідний характер;

Науково-дослідна робота, що виконується студентами поза навчальний час (понад або поза навчальний плани), організовується у формах:

- робота в студентських наукових семінарах;
- участь студентів групами або в індивідуальному порядку у виконанні держбюджетної або договірної тематики, у роботах творчого змісту, у рамках державних, міжвузівських або внутрішньовузівських грантів;
- роботи в студентських наукових; науково-технічних об'єднаннях, конструкторських, проектних, технологічних та інших бюро, у творчих майстернях та студіях, гуртках, центрах науково-технічної творчості, НДІ і т.п.).

Прогресивними формами НДРС є:

- студентські творчі групи (загони), робота яких організовується у літній період або в період виробничих практик і спрямована на надання допомоги закладам та організаціям;
- творчі групи щодо втілення у виробництво результатів курсового і дипломного проектування (на випускних кафедрах);
- міжкафедральні студентські наукові гуртки і групи.

9. Організація і проведення НДРС

9.1. Організація роботи студентських наукових гуртків

Студентський науковий гурток – основна структурна одиниця організації НДРС на кафедрі. Організація роботи у такому гуртку передбачає проведення дослідження із проблемної теми.

Залучення студентів у наукові гуртки проводиться робітниками університету на лекціях, практичних заняттях, в індивідуальних бесідах.

Робота студентів ґрунтується на виконанні завдань наукового керівника у відповідності до плану роботи гуртка, розглянутому і затвердженому на засіданні кафедри. Члени гуртка зобов'язані виконувати завдання у терміни, які встановлені науковим керівником, і за результатом роботи періодично робити доповіді або повідомлення на засіданні гуртка.

Засідання гуртка повинно проводитися не менше одного разу на місяць. Облік роботи гуртків ведуть їх керівники у спеціальних журналах, які зберігаються на кафедрах.

Підсумком роботи студента в гуртку є наукова доповідь, подана на конференцію або роботу, яка оформлена на конкурс.

9.2. Організація роботи проблемних груп

Мета створення проблемних наукових груп – розвиток науково-пізнавальних і дослідницьких інтересів студентів, реалізація науково-досліджуваного потенціалу теоретичних і прикладних задач та ін.

Робота проблемних наукових груп будується на основі основних спрямувань наукової діяльності кафедр під керівництвом викладачів-спеціалістів високої кваліфікації у відповідній галузі знань.

Проблемні наукові групи створюють і здійснюють свою роботу, ґрунтуючись на рішеннях кафедри, яка і на далі контролює їх діяльність.

Проблемні наукові групи студентів отримують право на існування, якщо їх діяльність регламентована науково-дослідною програмою, а кількість учасників складає від 5 до 15 осіб.

До проблемних наукових груп можуть входити студенти різних курсів і спеціальностей, які проявляють цікавість до відповідної наукової проблеми або галузі знання.

Основним видом діяльності проблемних наукових група студентів є науково-практична діяльність, пов'язана з розробкою програми та інструментування дослідження, отримання консультацій у провідних спеціалістів і керівника групи, проведенням робочих дискусій, збором інформації, складанням аналітичних довідок, підготовкою і опублікуванням статей, участю у науково-практичних конференціях, круглих столах, наукових дискусіях, конкурсах..

Студенти мають право одночасно бути членами декількох проблемних груп, незалежно від курсу і спеціальності, вносити пропозиції щодо організації наукової діяльності студентів керівникам групи, а також адміністрації академії.

9.3. Організація предметних олімпіад

Предмет олімпіади (ПО) – це змагання студентів у творчих проявах знань та умінь з дисциплін, які вивчаються у рамках навчального плану.

Предметні олімпіади проводять згідно з гуманітарними, соціально-економічними, математичними, природничонауковими, загальнопрофесійними і спеціальними дисциплінами у відповідності до державних загальноосвітніх стандартів та навчальних планів академії.

У ПО беруть участь студенти, які вивчають відповідні дисципліни у поточному навчальному році або ті, що закінчили їх вивчення у минулому році.

Предметні олімпіади можуть проводитися у навчальних групах (навчальний етап), на кафедрах і в університетах в цілому. Мета навчального

етапу – відбір студентів для участі у наступних етапах ПО. У навчальних групах ПО проводиться викладачами, що ведуть відповідні навчальні дисципліни.

Предметні олімпіади проводяться в академії за представленням завідувачів кафедр. На їх підставі ректором видається наказ, в якому узгоджується склад оргкомітетів та строки проведення олімпіад.

Оргкомітети з проведення ПО утворюються з числа викладачів з предмету олімпіади під головуванням завідувача відповідною кафедрою.

Оргкомітети визначають:

- час та форми проведення ПО;
- кількість та зміст завдань;
- критерії оцінювання завдань;
- терміни перевірки завдань;
- дати оголошення результатів;
- систему заохочення учасників ПО.

Завдання складаються з дисциплін, які представлені у державних освітніх стандартах та навчальних планах академії.

Трудоємність виконання завдань не повинна перевищувати чотирьох астрономічних годин.

Результати виконання студентами-учасниками ПО завдань оцінюються в балах відповідно до критеріїв, встановлених оргкомітетами.

При визначенні переможців та призерів учасників ПО перевагу надають роботам, в яких проявилась оригінальність мислення та творчих підходів до розкриття теми.

Оцінюється не лише правильний результат, а й уміння вибрати найефективніші шляхи розв'язання поставлених задач.

За підсумками проведення ПО голови оргкомітетів надають відповідні звіти проректору з наукової роботи.

Переможці та призери студенти-учасники ПО нагороджуються дипломами, грамотами оргкомітетів і за поданням керівників оргкомітетів ректор преміює їх цінними подарунками.

Наукові керівники студентів-переможців та призерів ПО, члени оргкомітетів та предметних комісій можуть заохочуватися наказом ректора за представленням голів оргкомітетів.

9.4. Студентське наукове товариство.

Студенти, які активно та систематично проводять науково-дослідну роботу, об'єднуються у студентське наукове товариство (СНТ).

Студентське наукове товариство – масова громадська організація, яка на добровільних підставах об'єднує студентів, що виявляють нахил до самостійної творчої науково-дослідної діяльності, а також аспірантів та викладачів. СНТ об'єднує всі наукові студентські АТУ.

Членом СНТ може бути кожен студент, котрий успішно навчається та виявляє інтерес до науково-дослідної роботи.

Вищим органом товариства є загальні збори його членів, а у перервах між зборами – Рада СНТ, що обирається відкритим голосуванням на загальних зборах терміном на три роки.

Рада СНТ складається з голови, його заступників та членів Ради.

Для здійснення поставлених перед нею завдань Рада СНТ виконує такі функції:

- організовує (під керівництвом РМВ) щорічні студентські наукові конференції та забезпечує їх підготовку
- організовує лекції на наукові теми, екскурсії, зустрічі з вченими, встановлює та підтримує зв'язки з СНТ інших вузів
- займається популяризацією студентської науково-дослідної роботи через друковані видання та засоби наочної агітації
- організовує та проводить конкурси на кращу студентську роботу за різними науковими напрямками
- вивчає та поширює позитивний досвід організації науково-дослідної роботи студентів, займається пошуком нових форм організації цієї роботи
- вносить питання щодо діяльності СНТ та НТС академії для обговорення та розв'язання.

9.5. Організація роботи студентських наукових семінарів

Результати науково-дослідної роботи доповідаються на спеціальних студентських наукових семінарах.

Доповіді студентів надаються у письмовому вигляді та оформляються згідно з вимогами, що висуваються до рукописних праць. Виступ студента може бути звітом про проведення досліджень або окремий завершений етап наукової роботи.

Семінар веде науковий керівник, який після обговорення доповідей підводить підсумки виступів студентів, надає всебічну оцінку виконаних робіт, відзначає їх позитивні сторони та недоліки.

На семінарі вирішується питання про надання доповідей на наукові конференції, про публікації студентських робіт та презентацію їх на конкурси.

9.6. Організаційно-масові заходи з НДРС

Важливу роль в активізації наукового товариства студентів відіграють організаційно-масові заходи:

- щорічні студентські науково-практичні конференції
- республіканські, міжрегіональні, галузеві та міські наукові та науково-практичні конференції, семінари, симпозіуми, наради
- виставки наукової творчості молоді
- конкурс на кращу академічну групу, спеціальність з проведення НДРС
- висування студентів на здобуття премій на кращі студентські науково-дослідні роботи.

10. Керівництво та відповідальність

Загальне керівництво та відповідальність за встановлення та організацію системи НДРС в академії покладається на ректора, проректора з наукової роботи та начальника НДЦ.

Координація діяльності всіх підрозділів організації та ведення НДРС здійснюється Радою молодих вчених академії (РМВ).

Основними завданнями РМВ в галузі НДРС є:

- сприяння підвищенню якості професійної підготовки молодих фахівців, створення умов формування творчої активності, самостійності студентів інституту в їх науковій роботі;
- виявлення найбільш талановитої та обдарованої молоді, сприяння розкриттю її здібностей та організації її подальшої освіти;
- розвиток та підвищення якості наукових досліджень і розробок, що виконуються студентами у поза навчальний час у наукових підрозділах інституту;
- розширення наукового співробітництва між ВНЗ:

РМВ спільно з НДЦ організує:

- проведення конкурсу на кращу студентську науково-дослідну роботу;
- проведення студентських «Днів науки», конференцій, виставок науково-технічної творчості студентів, конкурсів на краще знання спеціальності, предметних олімпіад;
- участь студентів у республіканських та міжнародних науково-дослідницьких роботах;
- широке інформування студентів та співробітників інституту про стан та досягнення НДРС;
- заохочення студентів, що активно займаються НДРС.

11. Система заохочення студентської наукової роботи.

Функціонування та розвиток студентської наукової роботи передбачає заходи щодо заохочення та стимулювання студентів.

Основні форми заохочення та стимулювання:

- облік результатів, отриманих у процесі виконання наукової роботи при оцінюванні знань з дисциплін, курсових робіт та практик (заліки; іспити; зарахування виконаних НДР як курсових робіт та звітів з практики) на різних етапах навчання;
- висування найбільш обдарованих студентів на здобуття державних та іменних стипендій, заснованих різними організаціями, фондами та інше;
- представлення кращих студентських робіт на конкурси, виставки та інші організаційно-масові заходи, що передбачає нагородження переможців.

- відрядження для участі в різноманітних вітчизняних та зарубіжних наукових форумах студентів.

За успіхи, досягнуті в науково-дослідницькій роботі, студенти можуть нагороджуватися почесними грамотами, дипломами, цінними подарунками, преміюватися, направлятися для участі у престижних виставках, конференціях, конкурсах, олімпіадах.

12. Матеріально-технічне забезпечення НДРС

НДРС реалізується на науковій та науково-дослідницькій базі відповідних кафедр, навчальних лабораторій та наукових підрозділів, а також на виробництвах, базових кафедрах та інших організаціях, з якими здійснюються спільні науково-дослідницькі роботи.

Необхідні матеріальні витрати (на обладнання, енергію, матеріали, інше), пов'язані з переведенням науково-дослідницьких та проектно-конструкторських робіт, що виконуються студентами та кафедрах та в лабораторіях, проводиться у встановленому порядку за рахунок коштів, що надходять в академію з бюджетів на освітню діяльність та науково-дослідну роботу, від замовлень на договірні роботи та послуги, та інших позабюджетних джерел.

Виділення коштів на наукову роботу студентів та контроль за їх витрачанням на всіх кафедрах і у всіх інших підрозділах академії здійснюється ректором.

Академія планує та проводить організаційно масові заходи системи НДРС за рахунок коштів вузу, а також додатково залучених для цього ресурсів з джерел, передбачених чинним законодавством України.